

Includ-EU

Regionalno in lokalno strokovno znanje, izmenjave in sodelovanje za večjo socialno kohezijo v Evropi

Spodbujanje participacije in izmenjav z gostiteljskimi skupnostmi

Mnenja, izražena v tej publikaciji, so mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč Mednarodne organizacije za migracije (International Organization for Migration – IOM). Uporabljena poimenovanja in predstavitev gradiva v celotni publikaciji ne pomenijo izražanja kakršnega koli mnenja IOM glede pravnega statusa katere koli države, ozemlja, mesta ali območja ali njihovih mejnih območij ali meja.

IOM je zavezana načelu, da humane in urejene migracije koristijo migrantom in družbi. IOM kot medvladna organizacija s svojimi partnerji v mednarodni skupnosti pomaga pri spopadanju z operativnimi izzivi migracij, izboljšuje razumevanje migracijskih vprašanj, z migracijami spodbuja socialni in gospodarski razvoj ter ohranja človeško dostojanstvo in dobro počutje migrantov.

To poročilo je financiral Sklad EU za azil, migracije in vključevanje.

Vsebina tega poročila predstavlja samo stališča avtorja_ice in je njegova/njena izključna odgovornost. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za morebitno uporabo informacij v poročilu.

Izdajatelj: Mednarodna organizacija za migracije (IOM)
Koordinacijski urad IOM za Sredozemlje
Casale Strozzi Superiore
Via L.G. Faravelli snc 00195, Rim
Telefon: +39 06 44 23 14 28
E-pošta: iomrome@iom.int
Spletno mesto: www.italy.iom.int

Ta publikacija je bila izdana brez uradnega urejanja organizacije IOM.
Ta publikacija je bila izdana brez odobritve enote za publikacije IOM (PUB).
Ta publikacija je bila izdana brez uradnega prevoda enote TRS.

Naslovna fotografija: www.pexels.com/DS stories

© IOM 2023

Nekatere pravice pridržane. To delo je na voljo na podlagi licence [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode) (CC BY-NC-ND 3.0 IGO).*

Za dodatne specifikacije glejte [avtorske pravice in pogoje uporabe](#).

Te publikacije se ne sme uporabljati, objavljati ali razširjati za namene, ki so primarno namenjeni ali usmerjeni h komercialni koristi ali denarnemu nadomestilu, z izjemo izobraževalnih namenov, npr. uporabe v učbenikih.

* <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

KAZALO

Uvod.....	5
Projekt Includ-EU.....	5
Namen poročila.....	6
Participacija v Akcijskem načrtu za integracijo in vključevanje.....	6

Od politične participacije do socialnega združevanja.....	8
--	----------

Participacija državljanov tretjih držav in medkulturne izmenjave v EU.....	10
Vpliv pandemije COVID-19 na participacijo državljanov tretjih držav.....	11
Ukrepi za ublažitev.....	11
Participacija v času humanitarnih kriz: prihod ljudi, ki bežijo iz Ukrajine.....	12

Participacija v državah Includ-EU.....	14
Grčija.....	15
Italija.....	16
Nizozemska.....	17
Romunija.....	18
Slovenija.....	19
Španija.....	20

KAZALO

Spodbujanje večje participacije državljanov tretjih držav v Evropi.....	21
Opolnomočenje.....	21
Ozaveščanje in medkulturno povezovanje...	25
Informacije in orientacija.....	27
Socialno združevanje.....	30

Prispevek Includ-EU k participaciji in medkulturnim izmenjavam.....	34
--	-----------

Priljubljeno mesto za nove priseljence v občini Cluj-Napoca.....	34
Katalonski program socialnega mentorstva za dekleta v migracijah.....	35

Sklepi.....	36
--------------------	-----------

Viri in literatura.....	38
--------------------------------	-----------

Uvod

Projekt Includ-EU

Cilj projekta Includ-EU je prispevati k izgradnji bolj vključujočih in povezanih evropskih družb s krepitvijo nadnacionalne izmenjave znanja, sodelovanja in partnerstev med lokalnimi in regionalnimi oblastmi v Grčiji, Italiji, na Nizozemskem, v Romuniji, Sloveniji in Španiji.

Includ-EU nadgrajuje raznolikost strokovnega znanja in pristopov na lokalni ravni ter obstoječe politike in prakse na področju integracije. Projekt, ki ga financira Sklad EU za azil, migracije in vključevanje, se osredotoča na:

- a) izboljšanje znanja in zmogljivosti za krepitev integracije državljanov tretjih držav;
- b) izvajanje in evalvacijo pilotnih projektov, ki spodbujajo integracijo državljanov tretjih držav na regionalni in lokalni ravni;
- c) vzpostavitev neformalne mreže regij in lokalnih oblasti z različnimi stopnjami strokovnega znanja.

Namen poročila

Eden od ciljev projekta Includ-EU je krepitev znanja in zmogljivosti lokalnih in regionalnih deležnikov za izvajanje inovativnih integracijskih ukrepov, vključno z analizo obstoječih dobrih praks in oblikovanjem tematskih priporočil za politike.

V skladu s tem je cilj poročila predstaviti stanje politične in družbene participacije državljanov tretjih držav v Grčiji, Italiji, na Nizozemskem, v Romuniji, Sloveniji in Španiji s poudarkom na morebitnih vplivih na širšo vključenost. To poročilo preučuje tudi obstoječe dobre prakse, ki prispevajo h krepitvi participacije državljanov tretjih držav in h krepitvi izmenjave s skupnostmi v državah gostiteljicah v Evropski uniji (EU).

Poročilo je rezultat skupnega procesa pregleda uspešnih partnerstev več deležnikov, partnerstev na več ravneh in javno-zasebnih partnerstev na različnih področjih vključevanja državljanov tretjih držav v ciljnih državah projekta Includ-EU v skladu z novim Akcijskim načrtom za integracijo in vključevanje 2021–2027 (Akcijski načrt).

Participacija v Akcijskem načrtu za integracijo in vključevanje

Medtem ko so za politike vključevanja odgovorne predvsem države članice, je EU vzpostavila vrsto ukrepov za spodbujanje in podpiranje nacionalnih, regionalnih in lokalnih oblasti ter civilne družbe pri njihovih prizadevanjih za spodbujanje vključevanja. V tem okviru Akcijski načrt določa prednostne naloge politik vključevanja, predlaga konkretne ukrepe, zagotavlja smernice in opredeljuje možnosti financiranja za prenos politik v prakso.

Akcijski načrt EU za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027 prepoznava, da je vključevanje državljanov tretjih držav v oblikovanje in izvajanje politik vključevanja bistveno za uspeh prizadevanj za vključevanje. Namen Akcijskega načrta je zagotoviti, da bo več državljanov tretjih držav vključenih v posvetovalne postopke in postopke odločanja na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter ravni EU. Pri tem je treba posebno pozornost nameniti vidikom enakosti med spoloma, položaju otrok ter pripadnikom verskih in etničnih manjšin.

Akcijski načrt prav tako želi podpreti države članice pri povečanju priložnosti za srečanja in izmenjave med državljani tretjih držav in drugimi prebivalci s pomočjo umetnosti, kulture, športa in družabnega življenja. Podpora udeležbi državljanov tretjih držav v družbi se mora osredotočiti na zmanjšanje zaznanih razlik ter boj proti predsodkom in diskriminaciji. Prav tako mora najti priložnosti za umeščanje participacije državljanov tretjih držav v procesih oblikovanja politik, kot je to v primeru Strokovne skupine o stališčih migrantov na področjih migracijskih, azilnih in integracijskih politik, ki jo je ustanovila Evropska komisija (glejte naslednji razdelek).

Ne povsem nazadnje Akcijski načrt poziva države članice, naj vzpostavijo in razširijo ukrepe, ki podpirajo vključevanje in participacijo tudi s pobudami skupnostnega sponzorstva. Programi skupnostnega sponzorstva

so ključni, da se zagotovi nemoteno vključevanje in da so skupnosti dobro pripravljene na sprejem priseljencev. Zaradi tega spodbujajo postopke dejansko medsebojnega vključevanja.

Od politične participacije do socialnega združevanja

Globalni dogovor o varnih, urejenih in zakonitih migracijah vsebuje jasno zavezo za »opolnomočenje migrantov in družb za uresničitev polne vključenosti in socialne kohezije« (cilj 16). Poudarja potrebo po »spodbujanju participacije migrantov [v družbi sprejemnici]« (16f) in potrebo po »podpori večkulturnih dejavnosti [...] za olajšanje medsebojnega razumevanja in spoštovanja kultur migrantov in kultur ciljnih skupnosti« (16h). Poleg tega Globalni dogovor poudarja pomen spodbujanja medkulturnega dialoga na lokalni ravni s sodelovanjem z migrantskimi združenji, organizacijami diaspore in programi mentorstva, da bi »izboljšali integracijske izide in spodbujali medsebojno spoštovanje« (16f).

Na splošno lahko participacija migrantov v političnem in družbenem življenju držav sprejemnic zajema različne oblike politične in družbene vključenosti.

Politična participacija vključuje glasovanje na lokalnih, državnih ali regionalnih volitvah, kandidiranje, članstvo v združenjih ali političnih strankah in članstvo v posvetovalnih organih (IOM 2020, str. 197). Za aktivno participacijo državljanov tretjih držav si je treba prizadevati tudi z vključevanjem v **lokalno javno življenje**. V tem pogledu so občine v ospredju vzpostavljanja mrež civilnodružbenih organizacij, migrantskih združenj in drugih lokalnih deležnikov za organizacijo javnih prostorov in dejavnosti za **spodbujanje kolektivnih izkušenj in socialnega združevanja** (OECD 2018a, str. 115).

Na tem področju so bila nedavna prizadevanja osredotočena na to, da projektnim vodjem in izvajalcem na mednarodni, nacionalni in lokalni ravni zagotovijo aktualna orodja za spodbujanje socialnega združevanja tako v okviru osebnih kot spletnih srečanj. Primer je [Skupna globalna pobuda za raznolikost, vključenost in socialno kohezijo \(Joint Global Initiative on Diversity, Inclusion and Social Cohesion — DISC\)](#), ki jo je razvil IOM. Pobuda DISC v publikaciji [Power of Contact](#) (Moč stika) navaja priporočila, kako razviti in izvajati ukrepe socialnega združevanja, ki temeljijo na teoriji stikov med skupinami s ciljem, da se okrepi pomembne družbene interakcije in gradi zaupanje (IOM 2021). Pri razvoju tovrstnih ukrepov sta zaradi heterogenosti in presečne identitete migrantskih skupnosti nujna tudi [izgradnja in razvoj zmogljivosti](#) lokalnih skupnosti na področju raznolikosti in socialne vključenosti.

Pandemija COVID-19 je še posebej sprožila **digitalne inovacije** za ohranjanje povezanosti skupnosti. V svoji [zbirki izsledkov o digitalizaciji](#) je DISC raziskal tudi, kako je mogoče digitalizacijo uporabiti za krepitev družbenih odnosov in spodbujanje participacije v virtualnih prostorih.

Participacija v postopkih odločanja ter v družbenih dejavnostih in lokalnem življenju nasploh je predpogoj za **opolnomočenje** državljanov tretjih držav in za sam **uspeh politik vključevanja**. Z neposrednim prispevkom k oblikovanju in izvajanju politik je mogoče zagotoviti, da te politike odražajo **dejanske potrebe**. Omogočanje aktivne participacije državljanov tretjih držav prav tako pomaga državam ohraniti demokratično legitimnost in spodbujati socialno kohezijo (IOM 2020, str. 198).

Zaradi tega je Evropska komisija leta 2020 ustanovila Strokovno skupino o stališčih migrantov na področju migracijskih, azilnih in integracijskih politik, v kateri sodelujejo migranti in organizacije, ki zastopajo njihove interese. Strokovna skupina je bila ustanovljena za vključevanje migrantov v oblikovanje migracijskih in azilnih politik EU ter bo imela posvetovalno vlogo pri vprašanju, kako zagotoviti oblikovanje in izvajanje politik, ki so učinkovitejše in odzivnejše na dejanske potrebe. Strokovna skupina s 24 strokovnimi udeleženci iz

migrantskih organizacij, migrantskih svetov, civilne družbe, akademske sfere, gospodarstva in sindikatov predstavlja konkreten korak k večji participaciji vseh migrantov pri odločitvah, ki jih najbolj zadevajo.

Podobni mehanizmi obstajajo na nacionalni ravni, vendar pogosto nimajo kontinuitete ali pa niso povsem strukturirani. V Italiji se je na primer med letoma 2017 in 2020 Nacionalni forum diaspore ukvarjal z vključevanjem organizacij diaspore v mednarodno razvojno sodelovanje. Pred kratkim sta italijansko Ministrstvo za zunanje zadeve in IOM Italija podpisala sporazum o vzpostavitvi stalnega prostora za sodelovanje diaspor.

Prostori za skupnostno sodelovanje so aktivni tudi na lokalni ravni. Posvetovalni odbor beguncev v Tilburgu na Nizozemskem spodbuja opolnomočenje migrantov in njihovo vključevanje v oblikovanje politik na lokalni ravni. Odbor je bil aktiven v letih 2019–2020 s šestimi svetovalci z migrantskim ozadjem, ki so prostovoljno sodelovali z občino Tilburg. Odbor je med pandemijo prekinil svoje dejavnosti, občina pa v okviru dejavnosti pilotnega projekta Includ-EU trenutno išče nove člane in strokovnega trenerja za oživitve tega posvetovalnega organa. Drugi pomembni primeri forumov za sodelovanje na lokalni ravni so Forum za socialno integracijo priseljencev v Španiji (glejte stran 19) in Teritorialni sveti za migracije, ki so prisotni v vseh italijanskih prefekturah. Oba organa zagotavljata prostor za posvetovanje, obveščanje in spremljanje vključevanja, sestavljajo pa ju državni in lokalni javni uslužbenci, neprofitne organizacije in drugi lokalni deležniki.

Poleg politične in družbene participacije je **medkulturni dialog** bistven vidik spodbujanja resnično dvosmernih postopkov vključevanja. Medkulturni dialog bi moral zajemati različne družbene kontekste, kot so šole, delovna mesta, sošeske, verske skupine in športni dogodki. Ti prostori lahko nudijo ljudem z različnimi ozadji priložnost za pristne izmenjave, s čimer se zmanjšajo zaznane vrzeli, hkrati pa se udeleženci učijo drug o drugem.

Ne nazadnje je spodbujanje aktivne participacije državljanov tretjih držav pri oblikovanju politik, v lokalnem gospodarstvu, politiki, športu, umetnosti in prostovoljstvu ključnega pomena za **premagovanje stereotipov, diskriminacije, nezaupanja, ksenofobije in rasizma**. Sodelovanje na osnovni ravni v politiki, izobraževanju, zaposlovanju ter v prostočasnih in kulturnih dejavnostih zbljuje ljudi in spodbuja občutek pripadnosti. Pomembno je, da je to povezano z **natančno in na dejstvih temelječo komunikacijo** o migracijah in integraciji s ciljem premagovanja predsodkov (OECD 2018a, str. 115).

Participacija državljanov tretjih držav in medkulturne izmenjave v EU

Stopnja družbene in politične angažiranosti državljanov tretjih držav je v veliki meri odvisna od strukturnih in individualnih dejavnikov. Kar zadeva **strukturne dejavnike**, je običajno migrantom omejena **volilna pravica** na državnih ali lokalnih volitvah ter pravica do kandidiranja. Dolgotrajni **postopki naturalizacije in pridobitve dovoljenj za prebivanje** nadalje omejujejo prostore za opolnomočenje in politično udejstvovanje migrantskih skupnosti (Bertelli 2019).¹ Omejitve v zvezi z **ekonomskimi pravicami in dostopom do osnovnih socialnih storitev** (zdravstveno varstvo, nastanitev, izobraževanje, učenje jezikov) lahko tudi (ne)posredno ovirajo sodelovanje v različnih sferah življenja v skupnosti.

Poleg tega že obstoječe strukturne neenakosti in stanovanjska segregacija preprečujejo sodelovanje v skupnostnih dejavnostih ter krepijo obstoječe stereotipe, predsodke in družbene napetosti (IOM 2021, str. 8). **Individualni dejavniki**, tudi **pravni status, zaposlitev, socialno-demografske značilnosti**, starost, stopnja izobrazbe in trajanje bivanja, prav tako igrajo vlogo pri omogočanju ali oviranju participacije (IOM 2020, str. 198). Za prikrajšane državljane tretjih držav postane participacija težavna zaradi zahtevnega vsakdanjega življenja, navzkrižji med službo in skrbstvenimi obveznostmi ter nujnih težav, povezanih z zdravstvenimi, stanovanjskimi in finančnimi okoliščinami. **Slabo duševno zdravje** lahko povzroči tudi stanje inertnosti in pomanjkanje motivacije, ki negativno vplivata na družbeno življenje. Poleg tega dolgotrajni upravni postopki za pridobitev pravnih dokumentov, jezikovne ovire in nezaupanje prebivalcev migrante pogosto odvrta od nadaljnjega sodelovanja v lokalnem javnem življenju.

Na splošno se dejavnosti socialnega združevanja morda ne zdijo relevantne ali privlačne zaradi **zaznanega neskladja** med kulturnimi normami in tradicijami skupnosti migrantov in gostiteljske skupnosti, kar negativno vpliva na posameznikovo motivacijo za participacijo ali vključevanje v lokalni kontekst (IOM 2021, str. 9). Druga možnost je, da priseljenci ali drugi prebivalci raje preživljajo čas z ljudmi, za katere menijo, da so jim bolj podobni, in izražajo **nenaklonjenost** sodelovanja v priložnostih za socialno združevanje (IOM 2021, str. 9).

Ovire za participacijo lahko izhajajo tudi iz **pomanjkljive podpore** institucij in organov, ki pogosto omejujejo ali ne podpirajo dejavnosti socialnega združevanja, ali zaradi **popolnoma izključujočega upravljanja** dejavnosti skupnosti (IOM 2021, str. 10).

Nezmožnost participacije v družbi lahko poslabša še občutek **dezorientacije in izgube**, ki je povezan z izgubo korenin zaradi selitve in prisilnim razseljevanjem. Poleg tega zmanjšane možnosti za medsebojne izmenjave z drugimi prebivalci prispevajo k **stereotipom, nezaupanju, stigmatizaciji in družbeno-prostorski segregaciji**.

¹ Glejte tudi Globalni observatorij državljanstva, globalcit.eu/news-and-commentary/infographics.

Vpliv pandemije COVID-19 na participacijo državljanov tretjih držav

Vpliv pandemije COVID-19 so najbolj občutili tisti, ki so že bili izključeni iz družbe. Pandemija je močno vplivala na pobude, osredotočene na skupnost, ki spodbujajo socialno kohezijo, kot so skupnostni centri, jezikovne kavarne in programi socialnega mentorstva. Medtem ko so socialne mreže državljanov tretjih držav pogosto omejene, je zaprtje knjižnic, verskih objektov, skupnostnih centrov, jezikovnih šol, lokacij za prostovoljno delo, športnih klubov in kavarn **omejilo ali popolnoma onemogočilo redke možnosti, ki so jih imeli migranti za druženje in sodelovanje v svoji skupnosti.**

Nezadosten dostop do digitalne opreme in povezljivosti je negativno vplival na njihovo dobro počutje in prispeval k njihovi izolaciji, kar je lahko oviralo dostop do izobraževanja in privedlo do izgube plačane zaposlitve.

Participacijo in vključenost so ovirale tudi **prekinitve pri zagotavljanju temeljnih storitev.** Hitro spreminjajoči se predpisi, povezani s pandemijo COVID-19, predstavljajo izzive za migrante pri dostopu do točnih informacij ali njihovem razumevanju, zaradi česar so v negotovih in včasih neurejenih položajih.

Na splošno je pandemija poglobila **stanje izolacije**, ki jo številni migranti že občutijo v vseh državah Includ-EU. Številni državljani tretjih držav v **Sloveniji** so poročali, da niso obiskali svojih družin v domovini zaradi strahu pred izgubo službe ob vrnitvi zaradi obvezne karantene. Raziskovalci **na Nizozemskem** so ugotovili, da so starejši migranti še posebej podvrženi osamljenosti med omejitvijo gibanja, in sicer bolj kot njihovi nizozemski kolegi (Kennisplatform Integratie in Samenleving 2020).

Migranti, ki so se borili z negotovostjo, izolacijo in zaprtostjo pred, med in po priselitvi na Nizozemsko, so zaradi pandemije podoživljali te izkušnje. Simptomi tako imenovanega **»koronskega stresa«** vključujejo fizične težave, pa tudi psihološke težave, kot so umik iz družbe, pomanjkanje motivacije za participacijo, slabo razpoloženje in nezmožnost ohranjanja dnevne rutine (Prins 2020).

Kljub številnim negativnim posledicam je pandemija v ospredje postavila vrednost vključevanja in sodelovanja več deležnikov v skupnostih ter pospešila inovacije v praksah vključevanja migrantov zlasti z uporabo digitalnih orodij. Poleg tega so migranti in skupine diaspore postali ključni akterji pri odzivu na pandemijo in družbeno-gospodarskem okrevanju po vsem svetu še posebej s svojim prispevkom k temeljnim sektorjem, kot so zdravstvo, proizvodnja hrane, čiščenje, maloprodaja in logistika.

Ukrepi za ublažitev

Države Includ-EU so svoja prizadevanja usmerile v zagotavljanje, da so participacija in izmenjave še vedno mogoče s **prenosom pobud in storitev na splet.** V **Španiji** so javni organi in ponudniki storitev prenesli storitve in priložnosti za participacijo na splet. Kljub temu obstoječi **digitalni razkorak** v praksi ostaja velika ovira za participacijo.

V **Italiji** so si prizadevali za uporabo različnih jezikov za širjenje informacij o obstoječih podpornih ukrepih in pravnem svetovanju: ciljna sporočila so bila objavljena na spletnih mestih regij in občin skupaj z brezplačnimi telefonskimi številkami, ki jih je bilo mogoče poklicati v primeru vprašanj. Ključno podporo na tem področju je zagotovil tretji sektor (civilna družba) in mednarodne organizacije, prisotne v Italiji.

Druge pobude so prav tako poskušale okrepiti **prepoznavnost participacije državljanov tretjih držav** pri izvajanju ukrepov za ublažitev učinkov pandemije. Kriza COVID-19 je dala nov poudarek vlogi velikega deleža migrantov, ki opravljajo nizko kvalificirane poklice, zlasti v obdobjih prisilnega zaprtja. V **Italiji** so bile izvedene kampanje za prepoznanje vloge državljanov tretjih držav v ključnih sektorjih, kot so zdravstvo, kmetijstvo in dostavne storitve. V mnogih primerih so **podporne storitve neposredno izvajali državljani tretjih držav**. Nekaj primerov je vključevalo pobude, ki jih je organiziral sprejemni sistem v Italiji, ko so sprejemni centri organizirali proizvodnjo in razdeljevanje zaščitnih mask za obraz ali izvajali pobude za podporo ranljivim skupinam (npr. nakupovanje živil za starejše).² Organizacije diaspore so bile zelo aktivne tudi pri izvajanju ukrepov nujne pomoči v Italiji.³

Na področju duševnega zdravja so nizozemski svetovalci med pandemijo prepoznali **omejeno zmožnost pomoči z virtualnimi sredstvi**, vendar so priporočili **redne telefonske klice** z izoliranimi posamezniki in povezovanje migrantov s prijatelji ali predstavniki migrantov. **Na Nizozemskem** je zdaj na voljo [telefonska linija za pomoč \(Corona Helpline\)](#), namenjena starejšim osebam z migrantskim ozadjem. Telefonska linija, ki jo omogočata organizacija za starejše KBO-PCOB in Mreža organizacij za starejše migrante (*Network of Organizations for Older Migrants – NOOM*), je namenjena podpori starejšim migrantom z informacijami, a tudi blaženju občutkov osamljenosti.

Participacija v času humanitarnih kriz: prihod ljudi, ki bežijo iz Ukrajine

Ruski napad na Ukrajino je **v Evropi povzročil humanitarno krizo brez primere**. Za zagotovitev hitre in učinkovite zaščite osebam, ki bežijo iz Ukrajine, je Evropska komisija pozvala k aktiviranju **Direktive o začasnih zaščitih**. V skladu z Direktivo bodo ukrajinski državljani in neukrajinski državljani, ki se ne morejo vrniti v svojo izvirno državo, deležni takojšnje zaščite, torej tudi zaščite pravice do prebivanja, dostopa do trga dela, dostopa do nastanitve, socialne pomoči, zdravstvene ali druge pomoči in sredstev za preživljanje (Evropska komisija, 2022). Izvajanje te Direktive v državah članicah vzbuja pomisleke glede diskriminacije neukrajinskih državljanov, njene dolgoročne podrobnosti pa so še vedno nejasne.

Obeti glede razselitve znotraj in zunaj Ukrajine so še vedno nejasni, zato je težko napovedati, kakšne pobude bodo potrebne za zagotovitev participacije ukrajinskih beguncev v družbenem življenju gostiteljskih skupnosti. Čeprav trenutno obstaja velika podpora tem prebivalcem, ki so jih prizadeli konflikti, lahko pride do »utrujenosti glede solidarnosti« in do družbenih napetosti, ko se razseljeni Ukrajinci naselijo in sčasoma »tekmujejo« za vire in priložnosti. V tem kontekstu

² Za zbirko dobrih praks glejte projekte SIPROIMI za podporo nekaterim temeljnim storitvam med pandemijo – zbirka dobrih praks: www.siproimi.it/storie-buone-pratiche/i-progetti-della-rete-sprar-siproimi-per-il-contenimento-del-covid-19.

³ Glejte www.cartadiroma.org/osservatorio/factchecking/emergenza-covid19-il-ruolo-attivo-delle-diaspore.

bodo vedno bolj pomembni politični in operativni ukrepi, ki naslavlajo temeljne vzroke diskriminacije, ksenofobije in drugih oblik nestrpnosti.

Številni begunci, ki zapuščajo Ukrajino, so se pridružili družinskim članom ali svoji osebni mreži v državah EU. V izrednih razmerah so takšna omrežja ključen vir materialne pomoči in tudi platforma za povezovanje z lokalnimi skupnostmi.

Organizacije diaspore, prisotne po vsej Evropi, so jasno izrazile svoje stališče z zagovarjanjem hitrega odziva na humanitarne razmere v Ukrajini in zunaj nje. Prisluhniti zahtevam diaspore in zagotoviti, da so slednje vključene v ustrezne državne in mednarodne forume, je bistven korak, medtem ko se vojna v Ukrajini nadaljuje.

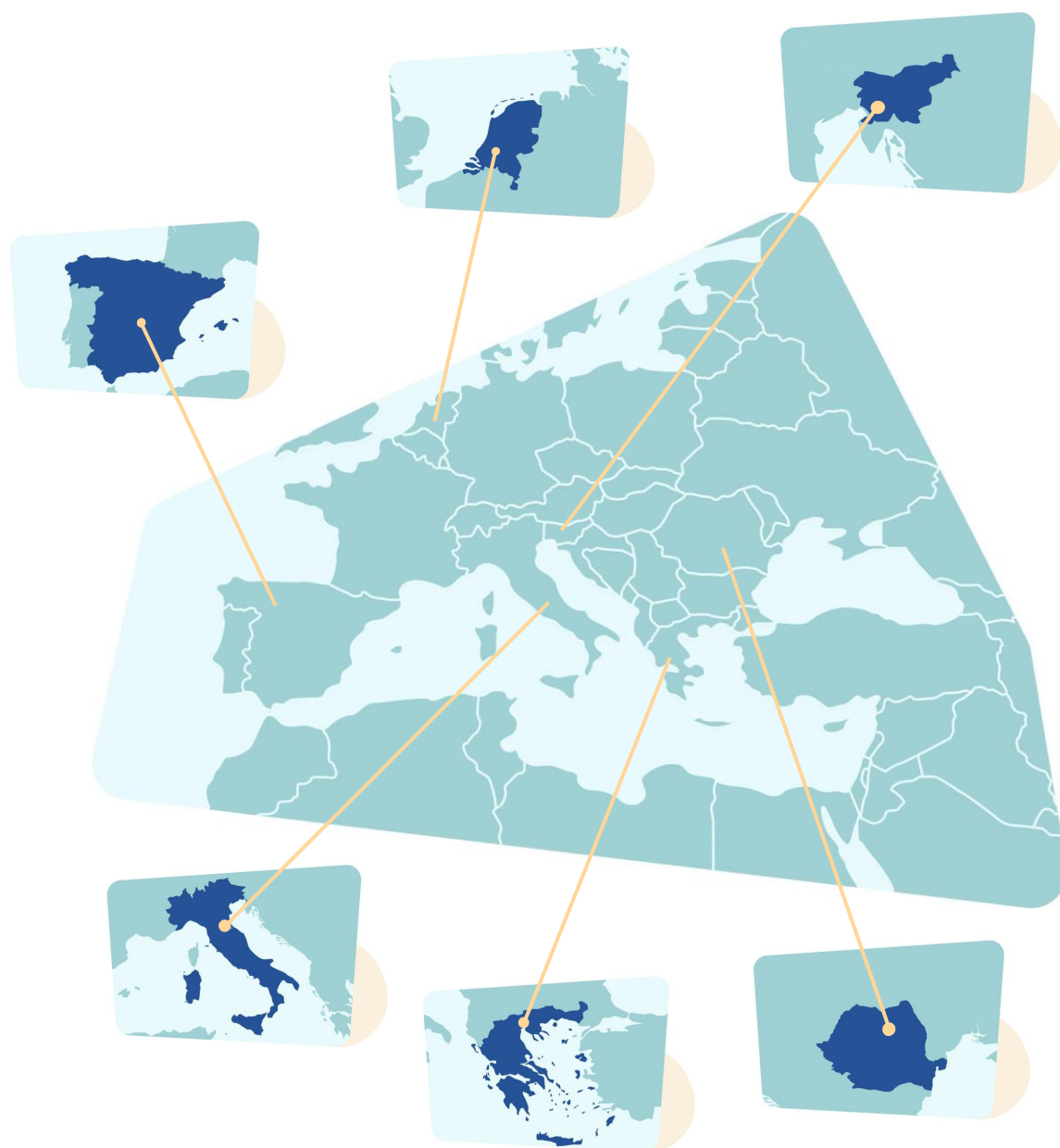
Ne nazadnje so omilitveni ukrepi med pandemijo za digitalno participacijo in participacijo na daljavo postali še pomembnejši za podporo razseljenim Ukrajincem. V tem pogledu so se pobude za učenje na daljavo v Ukrajini in v državah sprejemnicah v Evropi izkazale za ključne pri zagotavljanju pravice do izobraževanja in družbenega življenja med tem konfliktom (UNESCO 2022).

Ta vprašanja in trenutni obeti ukrajinskega razseljevanja kažejo, da je po eni strani ključno izvesti strukturne rešitve za spodbujanje participacije vseh tistih, ki so nesorazmerno prizadeti zaradi digitalnega razkoraka. Po drugi strani pa trenutna humanitarna kriza kaže, da je prav tako pomembno imeti prilagodljiva orodja za podpiranje vključevanja začasno razseljenih oseb v družbo s ciljem, da lahko obstoječe storitve in politike poskrbijo tudi za razvijajoče se potrebe po zaščiti.

Predvsem pa lahko novi priseljenci brez zgodnje podpore in načrtovanja zmanjšajo sprejemne in integracijske zmogljivosti na lokalni ravni ter prispevajo k naraščajočim družbenim napetostim zaradi preteče negotove preskrbe s hrano in povečane konkurence za stanovanja in delovna mesta. Brez pravočasnih pobud, ki naslavlajo srednjeročne in dolgoročne potrebe migrantov in beguncev že pred prihodom, lahko to stanje zaostri obstoječe predsodke in ksenofobna čustva.

Participacija v državah Includ-EU

Naslednji razdelek se osredotoča na stanje politične in družbene participacije državljanov tretjih držav v šestih državah Includ-EU, vključno z glavnimi ovirami in priložnostmi za participacijo na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.

Grčija

Glede na Indeks politike vključevanja migrantov za leto 2020 (*Migrant Integration Policy Index – MIPEX*) obstajajo **pomembne ovire** za politično participacijo priseljencev v Grčiji. V tej kategoriji je država ocenjena na 20 točk na 100-točkovni lestvici MIPEX, kar je precej pod mednarodnim povprečjem 56 točk (MIPEX 2020a). Natančneje, priseljenci v Grčiji nimajo volilne pravice, tuji državljani pa so na splošno izključeni iz demokratičnega postopka. Poleg tega priseljenci na splošno ne prejmejo informacij o političnih priložnostih in organi se na strukturni ravni z njimi ne posvetujejo, prav tako pa nimajo dovoljenja glasovati na lokalnih volitvah (MIPEX 2020a).

Kljub temu kazalniki MIPEX kažejo pozitivne spremembe, ko gre za **vključevanje migrantov v zagotavljanje informacij, oblikovanje storitev in zagotavljanje zdravstvenih storitev** (MIPEX 2020a).

V zadnjih nekaj letih je bilo **ustanovljenih več institucij in organov**, ki državljanom tretjih držav omogočajo politično in družbeno participacijo v Grčiji. Sveti za vključevanje migrantov, ustanovljeni leta 2010, so posvetovalni organi v grških občinah, ki podpirajo lokalne oblasti pri pridobivanju znanja o težavah, s katerimi se srečuje priseljsko prebivalstvo. Skupnostni centri, ki delujejo pod nadzorom Direktorata za socialno solidarnost in zdravje, služijo vsem prebivalcem občin in delujejo kot vozlišča za storitve socialnega varstva (OECD 2018b, str. 40). Atenski koordinacijski center za vprašanja migrantov in beguncev, ustanovljen leta 2017, deluje kot vezni člen med institucijami in občino Atene za spodbujanje vključevanja na lokalni ravni. Ne nazadnje občine v celotni Grčiji v okviru medobčinske Mreže mest za vključevanje sooblikujejo in izmenjujejo dobre prakse na področju vključevanja v sodelovanju z Visokim komisariatom Združenih narodov za begunce (*United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR*), IOM in občino Atene.

Italija

Na splošno se **migranti v Italiji še naprej srečujejo z ovirami pri svoji politični participaciji** (MIPEX 2020b). Ne smejo voliti in so deležni le malo podpore pri političnem udejstvovanju. Posvetovalni organi sicer obstajajo po vsej državi, vendar na splošno veljajo za šibke (MIPEX 2020b). Zakonski odlok št. 113/2018 je določil tudi zahtevo po znanju jezika na ravni B1 za naturalizacijo, kar negativno vpliva na splošne dolgoročne možnosti integracije v državi (MIPEX 2020b).

V skladu z 42. členom Konsolidiranega zakona o priseljevanju (zakonodajni odlok z dne 25. julija 1998, št. 286) so država ter regije, province in občine pristojne za spodbujanje aktivne participacije državljanov tretjih držav v sodelovanju z združenji migrantov. Ministrstvo za delo in socialno politiko v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za statistiko (ISTAT) zagotavlja letne analize obstoječih dejavnosti za spodbujanje participacije ter skupne strategije za spodbujanje vključevanja državljanov tretjih držav v Italiji. Regionalne oblasti spodbujajo aktivno participacijo migrantov v družbeno-ekonomskem in kulturnem življenju prek razpisa IMPACT AMIF, ki se nanaša na izvajanje regionalnih načrtov za vključevanje državljanov tretjih držav.

Združenja migrantov so dejavna po vsej državi, pri čemer imajo pomembno vlogo združenja priseljenk, ki spodbujajo participacijo v italijanski družbi. Poleg tega se državljanji tretjih držav, ki sklenejo integracijski dogovor (obvezen za imetnike dovoljenj za prebivanje z veljavnostjo najmanj enega leta), udeležijo **programov državljanske vzgoje**.

V zadnjih letih so bili na lokalni in državni ravni financirani številni projekti in dejavnosti za spodbujanje socialnega združevanja prek prostovoljstva, športa in kulturnih dejavnosti. Ministrstvo za notranje zadeve je na primer spodbudilo prefekte k podpisu sporazumov z lokalnimi institucijami za vključitev prosilcev za mednarodno zaščito v prostovoljno delo v korist lokalne skupnosti. Drug primer je protokol, podpisan s CONI (Italijanski nacionalni olimpijski komite), za možnosti socializacije s pomočjo športa.

Nazadnje **Nacionalni urad za boj proti rasni diskriminaciji (UNAR)** nadzoruje spoštovanje pravice do enake obravnave pred zakonom ne glede na etnično pripadnost, raso, starost, versko prepričanje, spolno usmerjenost, spolno identiteto ali invalidnost ter nudi praktično pomoč žrtvam diskriminacije.

Nizozemska

Državljeni tretjih držav z dovoljenji za prebivanje na Nizozemskem uživajo **razmeroma ugodne pogoje** za politično participacijo ter lahko volijo in kandidirajo na lokalnih volitvah (MIPEX 2020c). Politične stranke, ki jih vodijo migranti, postajajo vedno bolj pomembne, vendar je v vsakodnevem življenju malo podpore za posvetovalne organe, poleg tega imajo migranti omejene možnosti za izražanje svojega mnenja o politikah in praksah, ki jih najbolj zadevajo (MIPEX 2020c).

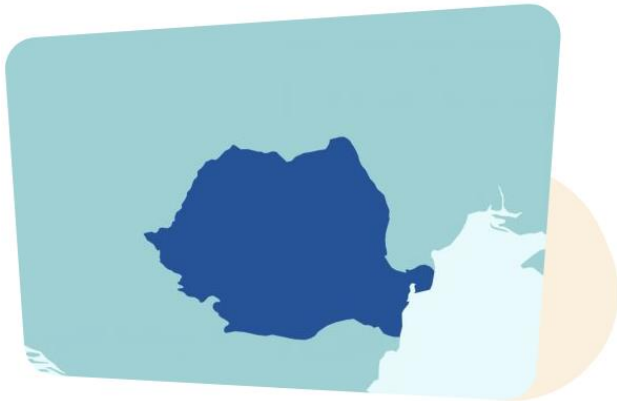
Na splošno nizozemski integracijski sistem spodbuja nove priseljence k iskanju priložnosti in k **sodelovanju v družbi že zgodaj po prihodu**. Leta 2017 je bil uveden Program potrdil o participaciji, v skladu s katerim morajo posamezniki, ki želijo zaprositi za dovoljenje za prebivanje, podpisati zavezo, da bodo spoštovali skupne nizozemske vrednote ter standarde in pravila nizozemske družbe (Evropsko spletno mesto o vključevanju 2021).

Prosilci za mednarodno zaščito, ki si zagotovijo nizozemsko dovoljenje za prebivanje, lahko uporabijo »**sistem prijateljev**« Nizozemskega sveta za begunce (*Dutch Refugee Council*). Večina prijateljev Nizozemskega sveta za begunce so prostovoljci, usposobljeni za podporo migrantom pri krmarjenju skozi prvih nekaj let na Nizozemskem. Prijatelji lahko zagotovijo tudi ključne priložnosti za družbeno participacijo in izpostavljenost nizozemski kulturi.

Zaradi povečanega števila prihodov migrantov v letih 2015–2016 so bile uvedene številne **pobude, ki jih vodijo soseske in državljani**. Manjše skupnosti (tj. vasi, mesta) običajno nudijo neformalno začetno podporo novim priseljencem s strani sosedov, šol, sodelavcev; zlasti v primerjavi z večjimi mesti (De Gruijter in De Winter-Kočak 2018).

Dolge čakalne dobe, ki jih imetniki dovoljenj za prebivanje preživijo v sprejemnih centrih pred preselitvijo v samostojno stanovanje, močno prizadenejo proces integracije. Posledično si nacionalni in lokalni organi prizadevajo za skrajšanje čakalnih dob in čim bolj konstruktivno uporabo slednjih z zagotavljanjem podpore za zgodnjo integracijo – kar se pogosto ubesedi kot »smiselno čakanje«. Nove prejemnike dovoljenj za prebivanje spodbujajo k prostovoljnemu delu, da pridobijo veščine, vadijo svoje znanje nizozemskega jezika in se »potopijo« v nizozemsko družbo.

Romunija

Državljeni tretjih držav se v Romuniji spopadajo z **velikimi ovirami pri participaciji**. Nimajo ustreznih političnih pravic in organi se na strukturni ravni z njimi ne posvetujejo o politikah, ki zadevajo njihovo vključenost (MIPEX 2020d). Na splošno romunske politike vključevanja ustvarjajo velike ovire za vključevanje priseljencev na tem območju, tako da je država na lestvici MIPEX ocenjena s 5 točkami (MIPEX 2020d).

Socialno vključevanje državljanov tretjih držav ureja Izredni odlok št. 44/2004 in njegove poznejše

spremembe. V skladu z določbami Odloka se lahko državljani tretjih držav prijavijo v integracijski program, ki ga usklajuje Generalni inšpektorat za priseljevanje (*General Inspectorate for Immigration – GII*). Program zajema niz storitev pomoči, ki se zagotavljajo s sodelovanjem lokalnih oblasti in nevladnih organizacij.

Integracijski program traja največ dvanajst mesecev in ponuja informacije in svetovanje o zakonskih pravicah in obveznostih v državi, tečaje romunskega jezika (za odrasle in otroke), orientacijske tečaje, svetovanje za dostop do zaposlitve, stanovanja, zdravstvene in socialne pomoči, socialne varnosti in izobraževanja, psihološko podporo ter druge vrste podpore glede na specifične potrebe posameznega migranta (npr. namestitvev za obdobje do 12 mesecev za ranljive osebe).

Poleg tega je cilj **Nacionalne strategije za priseljevanje 2021–2024** izboljšati dostopnost informacij o pogojih vstopa, bivanja in odhoda ter spodbujati socialno vključenost s podpiranjem participacije v družbenih, gospodarskih in kulturnih dejavnostih.

Slovenija

Slovenija je **uspela izboljšati možnosti za politično participacijo državljanov tretjih držav** s krepitvijo njihove vključenosti v državne posvetovalne organe in oblikovanjem informacijskih točk (MIPEX 2020e). Vendar so še vedno prisotne nekatere velike ovire. Vsi prebivalci s stalnim prebivanjem imajo volilno pravico na lokalnih volitvah od leta 2002, vendar državljani tretjih držav ne morejo biti člani političnih strank in ne morejo kandidirati na volitvah. Poleg tega se posvetovanja z združenji priseljencev od leta 2015 izvajajo le formalno (MIPEX 2020e).

Strategija migracij Slovenije poudarja, da je za uspešno integracijo nujno vključujoče lokalno okolje, in spodbuja sodelovanje civilnodružbenih organizacij pri izvajanju integracijskih dejavnosti.⁴ Vendar vključevanje državljanov tretjih držav na lokalni ravni ni formalno urejeno, sodelovanje med lokalnimi in nacionalnimi organi pa je pogosto omejeno. V praksi integracija poteka na ravni lokalne skupnosti, podpirajo pa jo različni programi nevladnega sektorja ali kratkoročni projekti (večinoma financirani na nacionalni ravni ali s strani EU).⁵

Slovenska **protidiskriminacijska zakonodaja** pokriva večino oblik rasne, etnične, verske in narodne diskriminacije (MIPEX 2020e). Zakon o varstvu pred diskriminacijo je leta 2016 okrepil mehanizme zaščite pred diskriminacijo in vzpostavil Zagovornika načela enakosti. Žal se nekatere zakonsko določene naloge Zagovornika zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in kadrovske stiske izvajajo v zelo omejenem obsegu (Zagovornik načela enakosti, 2019).

Čeprav v Sloveniji ni aktivnih migrantskih združenj, **številne organizacije v svoje delo vključujejo državljane tretjih držav**. Tako ima večina državljanov tretjih držav – predvsem iz držav nekdanje Jugoslavije – v Sloveniji vsaj neko obliko zagovorniške podpore. To je še posebej pomembno, ker manjše skupine državljanov tretjih držav težko najdejo možnosti za učinkovit boj proti diskriminaciji (Bajt in Pajnik 2010, str. 7).

⁴ Strategija vlade RS na področju migracij. Dostopno na: www.gov.si/assets/ministrstva/MNZ/SOJ/STR17072019.pdf.

⁵ National Integration Evaluation Mechanism. Slovenia Report for year 2018. Str. 6. Dostopno na: www.forintegration.eu/pl/pub/national-reports-2020/dnl/56.

Španija

V Španiji se je vključevanje migrantov v zagotavljanje informacij ter oblikovanje in zagotavljanje storitev na splošno izboljšalo od leta 2014. Na splošno so španske **politike vključevanja bolj vključujoče kot politike drugih držav EU** (MIPEX 2020f). Priseljenci imajo več možnosti za politično participacijo, vendar nekatere ovire ostajajo (MIPEX 2020f).

Španska zakonodaja (Temeljni zakon 2/2009) predvideva ustanovitev **foruma za socialno integracijo priseljencev**, prostora za spodbujanje participacije migrantov ter organa za posvetovanje,

obveščanje in svetovanje o vprašanih vključevanja, ki ga sestavljajo javne uprave, združenja priseljencev in drugi deležniki.

Pristojnosti za priseljevanje si delijo osrednja vlada in **avtonomne skupnosti**. Slednje spodbujajo dialog in platforme za srečanja z migrantskim prebivalstvom kot orodja za spodbujanje aktivne participacije. Nekateri dobri primeri so Andaluzijski forum za vključevanje ljudi z migrantskim ozadjem, Regionalni forum za priseljevanje v Madridu ali Forum za priseljevanje v Aragonu.

Poleg teh forumov Španija spodbuja tudi participacijo v posebnih projektih, ki so neposredno povezani z integracijo in participacijo migrantov poleg drugih prečnih linij dodelitve sredstev, povezanih s spodbujanjem prostovoljstva, vključevanjem v soseske ali delom s skupinami ranljivih ljudi.

Spodbujanje večje participacije državljanov tretjih držav v Evropi

Aktivna participacija v družbi je ključna za iskanje **resnično vzajemnih in uspešnih poti do socialne kohezije**. Primeri, ki sledijo, kažejo, kako je mogoče politične cilje na tem področju prenesti v konkretne prakse na državni in lokalni ravni.

Natančneje, obstoječe dobre prakse kažejo, da je mogoče okrepiti možnosti za participacijo in izmenjave z **ukrepi na štirih področjih: opolnomočenje, ozaveščanje, obveščanje in orientacija ter skupni dogodki in prosti čas**.

Ti ukrepi so lahko **učinkoviti** pri spodbujanju dejavne participacije, **tudi če so druge možnosti za zagovarjanje večje politične participacije in pravic državljanov tretjih držav omejene ali jih je težje izvajati**.

1. Opolnomočenje

Prvi korak k večji participaciji in medkulturnim izmenjavam je zagotoviti, da imajo državljanji tretjih držav dostop do orodij in možnosti za **participacijo v družbi pod enakimi pogoji kot drugi prebivalci**. Ukrepi, ki podpirajo njihovo opolnomočenje v tej smeri, bi morali **odstraniti ovire** in dejavno spodbujati **orodja za participacijo** s ciljem tvornih izmenjav.

Platforma Co-Athens na primer združuje begunce in druge lokalne prebivalce v korist celotne skupnosti. Regija Katalonija je z vzpostavitvijo okroglih miz o državljanstvu in priseljevanju ustvarila prostor za dialog, ki spodbuja decentralizirano sodelovanje na področju politik priseljevanja, ki temelji na aktivni participaciji tako migrantov kot tudi drugih prebivalcev. Druge pobude opolnomočijo mlade kot agente družbenih sprememb. Podobno imajo lahko visokošolski sistemi in ustanove odločilno vlogo pri zmanjševanju zaznanih razkorakov in odpravljanju ovir za participacijo v družbi.

1 © Zen CHUNG/pexels.com

Kratek pregled dobrih praks

Curing the Limbo (odpravljanje negotovosti) in *Co-Athens* za aktivnejše soseske – Grčija

Izvajalec/-ci: občina Atene v sodelovanju z Narodno in kapodistrsko univerzo v Atenah (UoA), Katoliško službo za pomoč (*Catholic Relief Services* – CRS), Mednarodnim reševalnim odborom (*International Rescue Committee* – IRC) in Agencijo za razvoj in upravljanje destinacij v Atenah (ADDMA)

Curing the Limbo (2018–2021) je evropski pilotni program mesta Atene, ki se izvaja v strateškem partnerstvu z Nacionalno in kapodistrsko univerzo v Atenah (UoA), Katoliško službo za pomoč (CRS), Mednarodnim reševalnim odborom (IRC) in Agencijo za razvoj in upravljanje destinacij v Atenah (ADDMA). Projekt sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj v okviru pobude Inovativni ukrepi v mestih (UIA).

Curing the Limbo predlaga celovit model socialne vključenosti za naslavljanje vprašanja dolgotrajne prisilne »neaktivnosti«, ki prizadene velik del begunskega prebivalstva.

Program podpira begunce, ki jim je bil priznan azil in trenutno živijo v Atenah, da premagajo socialno izključenost. Upravičenci so predvsem deležni okrepljene integracijske podpore, ki zajema razna področja, od neprofitne nepremičninske agencije, jezikovnih tečajev in usposabljanj za mehke veščine do spremljanja primerov in psihosocialne podpore. Hkrati lahko udeleženci vzpostavijo partnerstva in povezave z drugimi domačini ter sodelujejo v dejavnostih, ki jih organizirajo občani.

Za spodbujanje sodelovanja med begunci in domačini je mesto Atene leta 2013 vzpostavilo platformo *Co-Athens* (v grščini SynAthina). *Co-Athens* jih opolnomoči za skupno oblikovanje dejavnosti, ki imajo pozitiven vpliv na lokalni kontekst in povezujejo ljudi. Program je sestavljen iz razpisov, sheme financiranja za novoustanovljena podjetja v mestih, delavnic, srečanj za razvijanje idej, mentorstva in krepitev zmogljivosti, javnih razprav, skupnostnih dogodkov za povezovanje ter drugih dejavnosti.

Danes platforma podpira devet skupnih projektov s 40 udeleženci, ki naslavlajo vrsto tematskih prednostnih nalog, povezanih z lokalnimi potrebami: skupnostna pobuda za ustanovitev nogometne akademije, zadruga za zeleno energijo, laboratorij za izmenjavo hrane, gledališka in glasbena platforma, pilotni dokumentarni izobraževalni program ter izobraževalni kolektiv za ulično gledališče in akrobatiko.

Usklajevalni mehanizem *Co-Athens* temelji na modelu množičnega partnerstva (crowdsourcing). Agilna skupina projektних sodelavcev in vodja usklajujeta kolektive preko strukturiranega ogrodja. Vsak kolektiv je nato odgovoren za oblikovanje partnerstev z begunci, sosedskimi skupnostmi in lokalnimi deležniki.

CONNGI – Nacionalni koordinacijski mehanizem Združenja nove italijanske generacije za socialno spodbujanje – Italija

Izvajalec/-ci: Mreža CONNGI, več združenj druge generacije s podporo Ministrstva za delo in socialno politiko (MLSP) in drugi deležniki

Nacionalni koordinacijski mehanizem Združenja nove italijanske generacije (CONNGI) za socialno spodbujanje je bil ustanovljen leta 2017 na pobudo Ministrstva za delo in socialno politiko ter združenj mladih z migrantskim ozadjem. CONNGI danes združuje 32 združenj in 4.200 mladih članov. Člani CONNGI zagovarjajo aktivno participacijo in priznavanje pravic državljanov tretjih držav. Prav tako podpirajo ukrepe, povezane z izobraževanjem, zaposlovanjem in socialnim vključevanjem.

CONNGI si prizadeva spodbujati nov pristop k vključevanju, ki upošteva dejanske potrebe mlajših generacij. Pobuda si prizadeva okrepiti sodelovanja z institucijami in organizacijami, da bi ideje mladih postavila v ospredje na nacionalni in mednarodni ravni.

To dosega z organizacijo dejavnosti, ki temeljijo na načelih in prednostnih nalogah iz Manifesta združenja, tj. programskega dokumenta, ki so ga podpisali vsi člani CONNGI in ki se redno posodablja. Različica iz leta 2019 pokriva naslednja ključna področja: šola; delo; kultura, šport in participacija ter državljanstvo in politična zastopanost.

TandEM – K opolnomočeni migrantski mladini v Južni Evropi – Španija, Italija, Malta, Grčija, Hrvaška in Ciper

Izvajalec/-ci: IOM, Združenje evropskih univerz in Italijanska islamska verska skupnost

TandEM (Towards Empowered Migrant Youth in Southern Europe – v smeri opolnomočene migrantske mladine v južni Evropi) je regionalni projekt, ki ga financira Sklad EU za azil, migracije in vključevanje (AMIF). Izvajala ga je Mednarodna organizacija za migracije (IOM) v sodelovanju z Združenjem evropskih univerz (EUA) in Italijansko islamsko versko skupnostjo (COREIS).

Namen projekta je bil opredeliti in primerjati potrebe ter ovire državljanov tretjih držav pri dostopu do visokošolskega izobraževanja in uspehu v njem v Španiji, Italiji, na Malti, v Grčiji, na Hrvaškem in Cipru, hkrati pa ponuditi priporočila, kako odpraviti te ovire. Poleg tega je pobuda mladim omogočila, da izrazijo svoje mnenje o tem, kaj je vključevanje, pri čemer je pustila prostor njihovi ustvarjalnosti, idejam in življenjskim izkušnjam glede raznolikosti in migracij. Za uresničitev teh ciljev se je TandEM zanašal na komunikacijo in medvrstniške izmenjave med mladimi iz različnih okolij s poudarkom na študentski skupnosti kot skupnem družbenem prostoru.

Posebni ukrepi so vključevali:

- opolnomočenje mladih kot pobudnikov pripovedi o migracijah: mladi državljanji tretjih držav in njihovi lokalni vrstniki so oblikovali južnoevropsko kampanjo na družbenih omrežjih, ki poudarja raznolike identitete mladih;
- mobilizacijo mladih za izboljšanje medverskega dialoga v izobraževanju;
- izboljšanje dostopa državljanov tretjih držav do visokošolskega izobraževanja in participacije v njem z izvedbo primerjalne meddržavne študije o potrebah in ovirah, povezanih z dostopom;
- vključevanje mladih v medvrstniško podporo z vzpostavitvijo shem študentskega mentorstva: rezultati pilotnih dejavnosti na treh univerzah v Italiji (Pisa, Rome la Sapienza, Naples L'Orientale) so pokazali, da so tako izobraževalne kot tudi lokalne skupnosti imele koristi od mentorskih shem; partnerstva z univerzami so bila vzpostavljena tudi v vseh drugih projektnih državah, kar je ustvarilo mrežo 12 univerz v Južni Evropi, ki so zavezane vrednotam projekta.

Program socialne aktivacije – Slovenija

Izvajalec/-ci: Društvo Odnos in Zavod OLOOP

Socialna aktivacija je triletni pilotni projekt, ki ga financirata Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Evropski socialni sklad. V okviru evropske kohezijske politike ga izvajata nevladni organizaciji Odnos in Oloop.

Program si prizadeva spodbujati socialno vključevanje, enake možnosti, aktivno participacijo in večjo zaposljivost. Namenjen je odraslim ženskam iz različnih kulturnih okolij, ki ne govorijo slovensko, imajo dovoljenje za stalno prebivanje v Sloveniji ali slovensko državljanstvo in prejemajo socialno podporo, so brezposelne ali neaktivne.

Cilj programa Socialne aktivacije je opolnomočiti ženske in jih motivirati za vstop na trg dela z izboljšanjem njihove zaposljivosti. Za doseg tega cilja projekt krepi sodelovanje med različnimi lokalnimi in regionalnimi deležniki, ki delajo z migrantkami, kot so centri za socialno delo, Zavod za zaposlovanje, Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov, občine, zdravstvene in izobraževalne ustanove, nevladne organizacije, delodajalci itd.

Individualni program traja osem mesecev in je razdeljen na tri dele. V prvem delu udeleženke v majhnih skupinah delajo na lastnih močnih točkah in osebni rasti. V drugem delu se upravičenke udeležijo usposabljanja na področju zaposlitvenih in izobraževalnih možnosti ter razvijejo nove kompetence. Nazadnje so udeleženke opremljene za vstop na trg dela ali nadaljevanje izobraževanja z dodatnimi informacijskimi in svetovalnimi storitvami.

Odbor za državljanstvo in priseljevanje v Kataloniji – Španija

Izvajalec/-ci: Departament d'Igualtat i Feminismes (DIFE) Generalitata Katalonije

Odbor za državljanstvo in priseljevanje je organ za posvetovanje in sodelovanje na področju migracijskih politik, ki ga podpira Departament d'Igualtat i Feminismes (DIFE) Generalitata Katalonije. Odbor je bil ustanovljen z Odlokom 86/2008 in je nadomestil Svetovalni svet za priseljevanje.

Odbor si prizadeva katalonski avtonomni vladi, lokalnim organom, entitetam, sindikatom in delodajalcem zagotoviti prostor za dialog in izmenjavo informacij o strateškem sodelovanju na področju politik priseljevanja.

Cilji odbora za državljanstvo in priseljevanje so naslednji:

- spodbujati aktivno participacijo priseljskega prebivalstva, izseljencev in drugih prebivalcev pri spremljanju vseh zadev in politik, povezanih z migracijami;
- prispevati k vključevanju v Kataloniji;
- ozaveščati o migracijah in nediskriminaciji;
- oblikovati na dokazih temelječe predloge o tem, kako se odzvati na posebne potrebe migrantov in izseljencev.

Odbor je sestavljen iz več notranjih organov, vključno z Generalno skupščino, Stalnim odborom, delovnimi skupinami in teritorialnimi »mizami«. Trenutno je vanj vključenih več kot dvajset entitet.

2. Ozaveščanje in medkulturno povezovanje

2 © fauxels/pexels.com

Učinkovita medkulturna mediacija je ključna za omogočanje resnične participacije državljanov tretjih držav na vseh področjih družbenega in političnega življenja. Predpogoj za to smiselno mediacijo in participacijo je, da so **informacije o migracijah točne, podprte z dokazi in občutljive na medkulturno dinamiko**. V tej smeri so bile razvite različne pobude, ki spodbujajo medkulturne kompetence tako migrantskih kot tudi lokalnih skupnosti.

Združenje Carta di Roma v Italiji je na primer del širših prizadevanj za boj proti rasizmu, ksenofobiji, predsodkom in stereotipom v medijih. Storitve so bile prilagojene, da zagotavljajo, da so vsi uporabniki, vključno z državljani tretjih držav, popolnoma seznanjeni s svojimi pravicami. Formalne in neformalne mreže javnih in zasebnih deležnikov na lokalni ravni sodelujejo pri ozaveščevalnih ukrepih za izmenjavo

znanja in zagotavljanju medkulturnega svetovanja. Drugi programi spodbujajo kulturno občutljivost v javnih storitvah za mlade in v socialnem varstvu.

Kratek pregled dobrih praks

Združenje Carta di Roma – Italija

Izvajalec/-ci: Nacionalni svet novinarjev (CNOG) in Nacionalna zveza italijanskega tiska (FNSI) v sodelovanju z več nevladnimi in mednarodnimi organizacijami

Združenje Carta di Roma je bilo ustanovljeno decembra 2011 z namenom izvajanja Novinarskega kodeksa ravnanja na področju priseljevanja, imenovanega *Carta di Roma*. Kodeks Carta di Roma sta junija 2008 podpisala Nacionalni svet novinarjev (CNOG) in Nacionalna zveza italijanskega tiska (FNSI). Člani združenja so nevladne organizacije in stalno vabljene institucije, vključno z Visokim komisarjem Združenih narodov za begunce (UNHCR), Nacionalnim uradom proti rasni diskriminaciji (UNAR) in IOM.

Združenje je referenčna točka za vse, ki delajo v medijski industriji in na področju manjšinskih vprašanj, tudi za novinarje, medijske operaterje ter različne institucije, združenja in aktiviste, ki se ukvarjajo s spodbujanjem pravic prosilcev za mednarodno zaščito, beguncev, manjšin in migrantov v okviru medijskega poročanja.

Združenje izvaja usposabljanja za medijske operaterje, raziskovalne in spremljajoče dejavnosti ter seminarje o medijskih narativih o prosilcih za mednarodno zaščito, beguncih, žrtvah trgovine z ljudmi in migrantih. Druge dejavnosti vključujejo posebne nagrade in javne dogodke, namenjene spodbujanju natančnega in odgovornega poročanja ter sodelovanja med medijskimi operaterji, univerzami, civilnodružbenimi organizacijami in uredniki.

Od julija 2012 je združenje organiziralo 12 srečanj ali kratkih usposabljanj za zaposlene osrednjih tiskovnih agencij (tj. La Repubblica, Corsera, ANSA, ADN Kronos, TG2 in La7) in usposabljanja v osmih novinarskih šolah. Poleg tega je usposabljanje Carta di Roma zdaj obvezno za vse novinarske šole v Italiji.

Generalni direktorat za notranje zadeve Evropske komisije je leta 2013 omenil Carta di Roma kot najboljšo prakso na ravni EU. Poleg tega, da vključuje več deležnikov in je inovativna ter kulturno občutljiva, je ta dobra praksa tudi prenosljiva: druge države, tudi Grčija in Bolgarija, so sprejele podobne mehanizme za prijavo neprimerne ravnanja in diskriminacije v medijih.

Program raznolikosti v mladinski politiki – Nizozemska

Izvajalec/-ci: ZonMw; CBS (Nizozemski centralni statistični urad); SCP (Nizozemski urad za socialno in kulturno načrtovanje); NJi (Nizozemski mladinski inštitut); NCJ (Nizozemski center za zdravje mladih); NVO (Nizozemsko združenje pedagogov); NIP (Nizozemsko združenje psihologov); MBO-Raad (Nizozemski svet za poklicno izobraževanje); Inštitut Verwey-Jonker

Mladi migranti in njihovi starši imajo neenakopraven dostop do javnih storitev, kot so podpora starševstvu, podpora mladim ter športne in kulturne storitve, kar negativno vpliva na njihovo rast in razvoj. Za preprečevanje tega je bil cilj Programa raznolikosti v mladinski politiki razviti znanje in strokovnost na podlagi sodelovanja med mladimi migranti in njihovimi starši ter strokovnjaki in ponudniki storitev.

Ministrstvo za notranje zadeve in odnose v kraljevini je Programu raznolikosti v mladinski politiki namenilo približno 10 milijonov evrov. ZonMw je vodil program in koordiniral dejavnosti. Program je bil razdeljen na tri delovne sklope, in sicer medkulturno znanje, medkulturno obrtništvo in krepitev lokalnih storitev za mlade. Vsak delovni sklop je razvil eden od deležnikov projekta, in sicer CBS (Nizozemski centralni statistični urad), SCP (Nizozemski urad za socialno in kulturno načrtovanje), NJi (Nizozemski mladinski inštitut), NCJ (Nizozemski center za zdravje mladih), NVO (Nizozemsko združenje pedagogov), NIP (Nizozemsko združenje psihologov), MBO-Raad (Nizozemski svet za poklicno izobraževanje) in Inštitut Verwey-Jonker.

Namen programa je bil zagotoviti raznolikost v sektorju mladinske politike z merljivim ciljem, da imajo mladi migranti enako korist od vseh javnih mladinskih in socialnih storitev kot nemigranti. Natančneje je program predlagal izboljšanje dostopa do storitev ter zgodnje prepoznavanje in preprečevanje težav pri starševstvu. Program je prav tako poskušal izboljšati obstoječe mehanizme za vključitev mladih migrantov in njihovih staršev v zgodnji fazi za ublažitev škode, ki jo povzročijo morebitna obdobja zanemarjanja s strani podpornih služb.

Poleg mladih migrantov in njihovih staršev je bil projekt namenjen strokovnjakom, migrantskim organizacijam, občinam, institucijam znanja in izobraževalcem za krepitev zmogljivosti in podpiranje obstoječih ponudnikov storitev. Izvedene dejavnosti so vključevale ozaveščevalno kampanjo, usposabljanje o kulturni občutljivosti, prepoznavanje ovir pri dostopu do storitev ter oblikovanje merilnega orodja za medkulturno kakovost intervencij.

Andaluzijski forum za integracijo migrantov – Španija

Izvajalec/-ci: Dirección General de Coordinación de Políticas Migratorias (Splošno vodstvo za usklajevanje migracijskih politik) Junta de Andalucía

Andaluzija je ena od regij v Španiji z največjim številom migrantov. Forum za integracijo migrantov, ki ga enakovredno sestavljajo moški in ženske, združuje ključne deležnike pri upravljanju migracij v regiji za spodbujanje socialnega vključevanja, kohezije in medkulturnosti.

Forum je pobuda andaluzijskega Splošnega vodstva za usklajevanje migracijskih politik (Dirección General de Coordinación de Políticas Migratorias, Junta de Andalucía).

Forume sestavljata plenarno zasedanje in stalna komisija. Ta organa sestavljajo člani javne uprave z različnih področij: nastanitev, zdravje, otroci, ženske, zaposlovanje, podjetja, združenja migrantov, sindikati, občine, mediji in strokovnjaki. Plenarno zasedanje in komisija lahko ustanovita posebne skupine za obravnavo različnih realnosti, ki zadevajo migrante.

Za pomoč Andaluziji pri oblikovanju javnih politik, ki zagotavljajo socialno vključevanje in participacijo, forum izvaja naslednje dejavnosti:

- svetovanje lokalni vladi o migracijskih politikah;
- oblikovanje predlogov in priporočil glede priprave, izvedbe, vrednotenja in pregleda načrtov za integracijo v Andaluziji;
- sprejemanje predlogov in priporočil socialnih organizacij, ki delajo z migranti;
- spremljanje programov in dejavnosti v zvezi z migracijami, razvitih v javnem in zasebnem sektorju;
- boj proti rasizmu in ksenofobiji z oblikovanjem ozaveščevalnih kampanj v medijih;
- spodbujanje medteritorialnega usklajevanja z drugimi organi za izboljšanje socialne vključenosti;
- vzdrževanje usklajevalnega mehanizma z vsemi akterji, ki sodelujejo pri socialnem vključevanju v Andaluziji.

3. Informacije in orientacija

Informacije o storitvah, povezanih s pravicami, in dostop do njih so predpogoj za sodelovanje v družbenih dejavnostih in za aktivno članstvo v družbi. V tem pogledu imajo skupnosti državljanov tretjih držav pomembno vlogo pri oblikovanju informacijskih storitev in prepoznavanju potreb.

Spodnje dobre prakse so primeri, kako v sodelovanju z uporabniki izboljšati dostopnost in kakovost storitev vključevanja – svetovanje, zaposlitev, zdravstveno varstvo, izobraževanje in socialne storitve. Filipinska skupnost v Španiji na primer z dejavnostmi EAMISS v sodelovanju z lokalno vlado spodbuja ukrepe za zagotovitev popolne integracije migrantov in boj proti zlorabam.

3 © Matheus BERTELLI/pexels.com

Ti projekti prav tako kažejo na pomen zagotavljanja informacij o priložnostih, ki so na voljo na lokalni ravni, s povezovanjem vseh relevantnih lokalnih deležnikov in organizacij. Druge pobude so bile osredotočene na spodbujanje neposredne participacije v kolektivnih izkušnjah, ki spodbujajo raznolikost in enakost spolov, z izboljšanim dostopom do storitev.

Za celovito izkoriščanje prednosti sodelovanja v gostiteljskih skupnostih je treba informacije in orientacijo zagotoviti že v zgodnjih fazah migracijskih projektov. IOM je v različnih državah, vključno s partnerji Includ-EU [Italijo](#), [Španijo](#) in [Nizozemsko](#), spodbujal programe kulturne orientacije pred odhodom in po prihodu s ciljem upravljanja pričakovanih novih priseljencev ter obveščanja o izzivih in priložnostih. Tovrstna orientacija migrantom ne le omogoča, da se zavedajo družbenih konvencij in norm, ampak jih tudi zgodaj poveže z ustreznimi storitvami in mrežami v ciljnih državah.

Kratek pregled dobrih praks

InterACT + Aktivna participacija in integracija migrantov – Romunija

Izvajalec/-ci: IOM Romunija, AID Rom, Socialne službe fundacije Schottener

Splošni cilj te pobude je povečati družbeno-gospodarsko vključevanje državljanov tretjih držav v Romuniji s sodelovanjem med IOM, AID Rom, Socialnimi službami fundacije Schottener in romunsko vlado. Zahvaljujoč temu partnerstvu mreža storitev »vse na enem mestu«, vzpostavljena v Bukarešti in Brasovu, že več kot desetletje zagotavlja prilagojeno pomoč migrantom v Romuniji.

Danes obstaja 12 regionalnih centrov za vključevanje (dva upravlja IOM Romunija v Bukarešti in Brasovu), ki delujejo kot točke »vse na enem mestu«, kjer lahko odrasli in otroci z dovoljenjem za prebivanje dostopajo do informacij in svetovanja o lokalnih storitvah (zaposlovanje, zdravstvo, izobraževanje, nastanitev, socialne storitve itd.), materialne in zdravstvene pomoči, orientacijskih tečajev, tečajev romunskega jezika za odrasle in otroke (tudi do priložnosti dejavnosti po zaključku pouka), prilagojene podpore ženskam prek skupinskega svetovanja ter družbeno-kulturnih dejavnosti, ki vključujejo lokalno skupnost.

IOM Romunija spremlja dejavnosti z rednim zbiranjem podatkov ter četrtnimi usklajevalnimi sestanki z Generalnim inšpektoratom za priseljevanje in organizacijami, ki upravljajo regionalne integracijske centre.

Življenje v novi državi: Razvojno izobraževalni center Novo mesto (RIC Novo mesto) – Slovenija

Izvajalec/-ci: Razvojno izobraževalni center Novo mesto (RIC Novo mesto)

Razvojno izobraževalni center Novo mesto je bil del projekta Splošno in neformalno izobraževanje odraslih, ki je obsegal 15 programov izobraževanja odraslih, namenjenih aktivnim odraslim, starim od 25 do 55 let, starejšim od 55 let, brezposelnim, Romom, migrantom, zapornikom in odraslim s posebnimi potrebami. Udeleženci so bili večinoma posamezniki brez dostopa do programa Začetne integracije priseljencev.

Projekt je bil oblikovan za zapolnitev vrzeli v obstoječih integracijskih programih in za omogočanje več migrantom, da se naučijo slovenščino, izboljšajo svojo funkcionalno pismenost, se zaposlijo in postanejo del slovenske družbe.

Programu se je vsako leto pridružilo približno 20 udeležencev, ki so se udeležili ponujenih izobraževanj, razprav in dejavnosti. Po zaključku programa so številni udeleženci ostali v stiku z organizacijo prek dejavnosti Svetovalnega središča Novo mesto.

Program je Razvojno izobraževalni center Novo mesto prvič izvedel med letoma 2012 in 2014, financirali pa so ga Evropska unija prek Evropskega socialnega sklada, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter Mestna občina Novo mesto. Enak program je potekal tudi med letoma 2016 in 2019.

EAMISS – Equip d’Atencio i Mediocio Intercultural Sociosanitarí – Španija

Izvajalec/-ci: Equip d’Atencio i Mediocio Intercultural Sociosanitarí

EAMISS je neprofitno združenje, ki ga je ustanovila filipinska skupnost v Kataloniji. Njegovi glavni cilji so delovati kot medkulturni posrednik med skupnostjo in lokalnimi službami in institucijami ter spodbujati participacijo, raznolikost in enakost spolov.

EAMISS deluje v tesnem stiku z oddelkom Departament d'Igualtat i Feminismes (DIFE) Generalitata Katalonije in navezuje stike s Filipinci, ki morda potrebujejo podporo in pomoč.

Združenje podpira filipinske priseljence na različnih stopnjah sprejema v Kataloniji zlasti z zagotavljanjem informacij o pravicah, storitvah in jezikovnem usposabljanju. EAMISS olajša dostop do izobraževanja in do zdravstvene oskrbe, obvešča negovalce in delavce v gospodinjstvih o njihovih pravicah, ponuja storitve, povezane s priseljevanjem, pomaga Filipincem pridobiti delovna dovoljenja ter ponuja prevajalske storitve in informativna srečanja o nasilju na podlagi spola.

POMP – Psihosocialna pomoč družinam priseljencev – Slovenija

Izvajalec/-ci: Zavod MISSS

Program POMP (Psihosocialna pomoč družinam priseljencev) Zavoda MISSS je namenjen spodbujanju aktivnega vključevanja migrantov v lokalno skupnost. Njegov cilj je z multidisciplinarnim pristopom zmanjšati izolacijo in socialno izključenost migrantskih družin.

Na podlagi dejanskih potreb in težav, s katerimi se srečujejo migranti, se program osredotoča na pet glavnih področij, in sicer na medkulturno učenje in dialog, funkcionalno in računalniško pismenost, podporo osnovnošolcem in srednješolcem, informacije o pravicah in dolžnostih ter individualno svetovanje.

POMP želi zmanjšati ovire, s katerimi se srečujejo migrantski otroci v šoli, izboljšati kakovost družinskega življenja ter zagotoviti vse potrebne informacije, podporo in svetovanje v zvezi z različnimi družinskimi vprašanji, socialnimi pravicami, izobraževanjem, zdravstvenim varstvom, zaposlovanjem in nastanitvijo.

Program je začel z aktivnostmi za peščico učencev bližnje šole, pozneje pa je vključil vse več osnovnih in srednjih šol, povečalo pa se je tudi število odraslih udeležencev.

POMP izvajata socialni pedagog in sociolog s pomočjo študentov višjih letnikov socialnega dela. Financirata ga Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Mestna občina Ljubljana.

4. Socialno združevanje

4 © Askar ABAYEV/pexels.com

Najti čas za **negovanje odnosov in zasledovanje lastnih interesov** je za mnoge državljane tretjih držav v neugodnih razmerah pogosto nemogoče. Finančne in pravne težave, skrbstvene obveznosti in pogosto neugodni delovni pogoji otežujejo vzpostavljanje enakovrednih odnosov z drugimi prebivalci, prav tako pa otežujejo tudi **odpravljanje stresa, povezanega z migracijami**. V tem smislu je omogočiti državljanom tretjih držav, da imajo nekaj »prostega časa« za zasledovanje lastnih interesov, pomemben cilj socialnega vključevanja.

Spodnje dejavnosti so bile zasnovane tako, da spodbujajo medkulturni dialog in razumevanje, hkrati pa državljanom tretjih držav omogočajo preživljanje prostega časa izven službe, izobraževanja ter upravnih in pravnih postopkov. Prispevajo k vzpostavljanju **odnosov medsebojnega spoštovanja**, spodbujanju medkulturnega dialoga in

solidarnosti ter zmanjševanju zaznanih razlik. Poleg tega dajejo novim priseljencem priložnost, da praznujejo svoje tradicije in jih delijo v svoji novi skupnosti.

Kratek pregled dobrih praks

Projekt Bahar: Veliko receptov, eno mesto – knjiga – Grčija

Izvajalec/-ci: Atenski koordinacijski center za vprašanja migrantov in beguncev (ACCMR) s podporo organizacije ActionAid Hellas

Kuhanje združuje ljudi ne glede na njihovo poreklo. V okviru tega projekta so bile ženske, ki živijo v Atenah, povabljene h kuhanju na praznovanju okusov in kulturne izmenjave. Obiskovalci so bili povabljeni na okušanje grških in tujih jedi, spoznavanje, ples in zabavo.

Rezultat teh dogodkov je projektna knjiga Bahar, ki jo je izdal Atenski koordinacijski center za vprašanja migrantov in beguncev (ACCMR) s podporo organizacije ActionAid Hellas in Mreže migrantk Melissa. Knjiga vsebuje 12 receptov jedi, ki so bile pripravljene ob pojedinah, ter zgodbe kuharic.

Kot pravi Hanna iz Ukrajine, aktivna članica Mreže Melissa, ki živi v Grčiji, je kuhanje povezano z družino. »Kuhanje me spominja na mojo družino,« je rekla.

»Moja hči se igra z vsemi drugimi otroki v šoli ne glede na to, od kod prihajajo, in k temu jo spodbujam. Kmalu bo šla s temi otroki na univerzo, skupaj bodo preživeli vse življenje, zato morajo komunicirati,« je povedala Spyridoula, ki živi v Kolonosu, večkulturni soseski v Atenah.

Publikacija je nastala v okviru triletnega projekta Sustainable Development Goals (SDGs) and Migration – Multipliers and Journalists addressing Decision Makers and Citizens in the EU (Cilji trajnostnega razvoja in migracije – multiplikatorji in novinarji nagovarjajo odločevalce in državljane v EU), ki ga je financirala Evropska komisija. Program je namenjen ozaveščanju o ciljih trajnostnega razvoja, migracijah in njihovem medsebojnem delovanju.

Večkulturni festival Cluj-Napoca – Romunija

Izvajalec/-ci: Liga za varstvo človekovih pravic Cluj-Napoca (LADO), občina Cluj-Napoca, migrantske skupnosti

Večkulturni festival Cluj-Napoca je letno praznovanje raznolikosti. Dejavnosti festivala spodbujajo medkulturni dialog, medsebojno razumevanje in sodelovanje med ljudmi iz različnih kulturnih okolij. Njihov cilj je tudi boj proti stereotipom in predsodkom.

Domačini in novi priseljenci skupaj predstavijo svojo kulturo in tradicijo v obliki plesnih in glasbenih nastopov, umetnosti, kostumov in hrane. Prva izvedba dogodka je bila organizirana leta 2012 in je združila predstavnike dvanajstih držav in prebivalce občine Cluj-Napoca, rojene v tujini. Leta 2015 je bil večkulturni festival vključen v prireditev Dnevi mesta Cluj, ki jo vsako leto organizirajo občina in njeni partnerji (zasebni sektor, nevladne organizacije, akademska sfera itd.). Leta 2019 je dogodek trajal štiri dni, udeležilo pa se ga je 300.000 udeležencev.

Liga za varstvo človekovih pravic občine Cluj-Napoca (LADO) podpira organizacijo festivala s koordinacijo predstavnikov migrantskih skupnosti, ki so odgovorni za pripravo dogodka. Občina Cluj-Napoca zagotavlja finančno podporo.

Šport za vse – Nizozemska

Izvajalec/-ci: NOC*NSF (Nizozemski olimpijski komite in Nizozemska športna zveza), Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), Kenniscentrum Sport (Nizozemsko središče znanja za šport), Right to Play (Pravica do igranja)

Od novembra 2015 do marca 2017 so NOC*NSF (Nizozemski olimpijski komite in Nizozemska športna zveza), COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) in Kenniscentrum Sport (Nizozemsko središče znanja za šport) izvajali projekt Šport in begunci (Sport & Vluchtelingen).

Ta projekt je omogočilo sodelovanje med COA in uveljavljenimi športnimi klubi, njegov cilj pa je bil spodbujati interakcijo med prebivalci 23 sprejemnih centrov na Nizozemskem in lokalnim prebivalstvom.

Projekt je spodbujal kulturno občutljivost med gostiteljskimi skupnostmi in prosilci za mednarodno zaščito z omogočanjem športnih dejavnosti, na katerih se je vzpostavil stik med gostiteljskimi skupnostmi in prosilci za mednarodno zaščito. Nizozemska nevladna organizacija Right to Play je organizirala delavnice o povezanosti športa, travm in beguncev.

Pri projektu je bila ključnega pomena občutljivost za razlike med spoloma in starostne razlike. Ena glavnih ugotovitev osnovne študije, ki jo je izvedel Kenniscentrum Sport, je bila na primer, da so se mlade prosilke za mednarodno zaščito manj udeleževale športnih dejavnosti kot prosilci za mednarodno zaščito srednjih let. Projekt je posebej obravnaval to neravnovesje med spoloma in starostnimi skupinami.

Odskočna deska za begunce Utrecht U-RLP (Načrt Einstein) – Nizozemska

Izvajalec/-ci: Občina Utrecht, Socius Living (SME), COA, New Dutch Connections (NVO), Volunteerhub Utrecht, de Voorkamer (NVO), gledališče Stut, radio Einstein, Ekonomska fakulteta (USE) in Center za podjetništvo (UtrechtCE), Univerza Utrecht, Ljudska univerza Utrecht (Oddelek za angleški jezik), Social Impact Factory (NVO), Nizozemski svet za begunce (NVO)

Odskočna deska za begunce Utrecht (načrt Einstein) je bila inovativna rešitev za nastanitev in socialno kohezijo kot odgovor na povečanje števila prošenj za mednarodno zaščito v letih 2015–2016. Med novembrom 2016 in oktobrom 2018 je projekt nastanil prosilce za mednarodno zaščito (tako z dovoljenjem za bivanje kot brez njega) v istem kompleksu kot lokalne mlade v okrožju Overvecht.

Projekt je spodbujal vzajemno učenje in povabil prebivalce soseske, da so skupaj obiskovali tečaje in sodelovali v družbenih dejavnostih v skupnem družbenem prostoru. Tečaji angleščine in podjetništva so bili ponujeni kot predmeti pripravljanja na prihodnost, ki bodo koristni za poklicno prihodnost udeležencev ne glede na državo, v kateri bodo prebivali.

Sprejemna ustanova za skupno bivanje in skupno učenje, lokalno znana kot Plan Einstein (Načrt Einstein), je bila namenjena razvoju socialnih mrež prosilcev za mednarodno zaščito s sosedi, obenem pa je udeležencem nudila priložnosti za razvoj veščin, za izboljšanje dobrega počutja in za izboljšanje kohezije skupnosti v soseski. Tako je bil cilj projekta obravnavati skrbi sprejemnih skupnosti, aktivirati prosilce za mednarodno zaščito »od prvega dne« in obrniti negativno spiralo dolgčasa, tesnobe, izolacije in poslabšanja duševnega zdravja, ki so pogosti v migrantskih skupnostih.

Projekt je uvedlo mesto Utrecht zahvaljujoč neposrednemu financiranju EU, nadalje pa so ga razvili udeleženci, domačini, strokovnjaki, prostovoljci in organizacije. Vključene organizacije so bile: Social Impact Factory, Socius Wonen, Center za mednarodno podjetništvo Utrecht (del Univerze v Utrechtu), VluchtelingenWerk West and Midden-Nederland (Nizozemski svet za begunce), Welkom in Utrecht, Volksuniversiteit Utrecht, COA, New Dutch Connections, Volunteerhub Utrecht, De Voorkamer, Theatre Stut en Radio Einstein.

Prispevek Includ-EU k participaciji in medkulturnim izmenjavam

Poleg spodbujanja predstavljenih dobrih praks je Includ-EU vzpostavil **dve pilotni aktivnosti** na področju participacije in medkulturnih izmenjav. Prva, ki se izvaja **v Romuniji**, se osredotoča na večjo dostopnost bistvenih informacij tako na spletu kot tudi drugje kot predpogoj za participacijo v vseh vidikih družbenega življenja. Drugi pilotni projekt, ki se izvaja **v Španiji**, je namenjen mladim dekletom, da jih opolnomoči s pomočjo vzajemne podpore in mentorstva.

Priljubljeno mesto za nove priseljence v občini Cluj-Napoca

Ta pilotni projekt Includ-EU bo spodbujal državljane tretjih držav, ki se preselijo v mesto Cluj-Napoca, k participaciji v družbi in jim zagotovil celovite, aktualne, strukturirane in uporabniku prijazne informacije ter posebne usmeritve in pomoč skozi celoten postopek.

Na podlagi sodelovanja med občino Cluj-Napoca in organizacijo IOM Romunija bo projekt vzpostavil **točko »vse na enem mestu«**, zasnovano kot del občinskih ukrepov za integracijsko podporo. Točka »vse na enem mestu« bo zbrala in obdelala vse informacije, ki jih potrebujejo državljani tretjih držav, da se počutijo doma v Cluju. Dobili bodo tudi informacije o nastanitvi, izobraževanju, zaposlovanju in podjetništvu, jeziku in kulturi, registraciji in zakonodaji, zdravju in zdravstvenih sistemih, prostem času ter športu.

Točka »vse na enem mestu« bo na voljo tako na spletu kot zunaj nje. Spletna različica bo platforma, na kateri bo možno dobiti dodatne uprabske informacije, na njej pa bodo tudi trije vodniki:

- splošni integracijski vodnik (kako se naseliti v Cluju);
- zaposlitveni vodnik (kako najti službo v Cluju);
- vodnik za podjetništvo (kako odpreti svoje podjetje v Cluju).

Poleg spletne točke bo vzpostavljena informacijska točka v središču mesta Cluj, odprta za vse nove priseljence, ki želijo pridobiti informacije, usmeritve ali pomoč ali imajo vprašanja v zvezi s postopkom vključevanja.

Pilotni projekt bo imel koristi od nacionalnih izmenjav z drugimi občinami v Romuniji ter mednarodnih izmenjav dobrih praks, ki potekajo v drugih državah.

Katalonski program socialnega mentorstva za dekleta v migracijah

V Kataloniji Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència – DGAIA (Generalni direktorat za varstvo otrok in mladostnikov) trenutno podpira 3.521 migrantskih otrok brez spremstva in mladih, ki so že postali polnoletni. Med njimi je približno štiri odstotke deklic oz. žensk (Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2021). Večina deklet, vključenih v enega od programov, ki jih ponuja DGAIA, je starih 18 ali 19 let. Ta dekleta predstavljajo 57,25 odstotka skupnega števila deklet, ki prejemajo pomoč.

Pilotni program Socialno mentorstvo za nekdanje migrantke brez spremstva ali mlade državljanke, ki so doživele podobno migrantsko izkušnjo bo vzpostavil mentorski odnos med to skupino in mladimi univerzitetnimi študentkami, katerega cilj je izboljšati socialno vključenost mladih migrantk. Hkrati bo opolnomočil tako mentorice kot tudi mentoriranke za boj proti nasilju na podlagi spola.

Projekt bo vodil Generalni direktorat za migracije, begunce in boj proti rasizmu katalonske vlade v sodelovanju z direktoratom Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència in drugimi organizacijami. Lokalne univerze bodo nudile podporo pri iskanju mentoric.

Namen pilotne aktivnosti je izboljšati vključevanje nekdanjih migrantk brez spremstva ali španskih deklet, ki so se preselile znotraj Španije. Glavni cilj je izboljšati njihovo usposabljanje in zaposlitvene možnosti ter preprečiti nasilje na podlagi spola. Natančneje je cilj projekta:

1. opolnomočiti mlade ženske za preprečevanje nasilja na podlagi spola in/ali razvoj strategij za ublažitev učinkov nasilja na podlagi spola;
2. ustvariti mrežo za spodbujanje njihove socialne vključenosti z mentorskim odnosom in določanjem prostorov, kjer lahko sodelujejo v dejavnostih in spoznavajo nove ljudi;
3. izboljšati avtonomijo mentorirank za lažji prehod v odraslost, kar pomeni izboljšati tudi njihovo znanje katalonskega jezika ter jih ozavestiti o družbeno-kulturnih in zaposlitvenih možnostih;
4. prekiniti stigmo družbe gostiteljice, vključno z dekonstrukcijo lastnih stereotipov mentoric.

Na različnih srečanjih bodo mentorice in mentoriranke vadile jezik, tkale socialne vezi in odkrivale razpoložljive vire. Cilj je ustvariti prostore zaupanja in priložnosti za izgradnjo socialne mreže v družbi gostiteljici. Poleg individualnih srečanj bo organizirano skupno usposabljanje za mentorice in mentoriranke: usposabljanje bo sestavljeno iz delavnice o preprečevanju nasilja na podlagi spola, da bodo udeleženke pridobile orodja za spopadanje s situacijami, v katerih se lahko znajdejo, in se bo ustvaril varen prostor za delitev lastne izkušnje, če si to želijo.

Sklepi

Politična, socialna in kulturna participacija v družbi je **sestavni del resnično dosežene vključenosti**. Participacija v javnem življenju prav tako izboljša demokratično legitimnost in učinkovitost politik, saj državljanom tretjih držav omogoča, da **izrazijo svoje mnenje** glede odločitev, ki vplivajo na njihova življenja.

S **prispevkom k življenju svoje lokalne skupnosti** se lahko državljan tretjih držav borijo proti občutku izkoreninjenosti, povezanemu z migracijami, zrušijo stereotipe, ki vplivajo na njihovo vsakdanje življenje, in uspevajo v svojem novem domačem okolju.

Sprejemne skupnosti bi morale dejavno sodelovati tudi pri vzajemnih izmenjavah in dejavnostih socialnega združevanja z novimi priseljenci ter zagotoviti, da je **komunikacija o migracijah točna** in ne prispeva h ksenofobičnim ali diskriminatornim narativom.

Žal državljan tretjih držav najdejo le **malo priložnosti za politično participacijo** v državah Includ-EU tako zaradi strukturnih kot tudi individualnih dejavnikov. Kljub temu dobre prakse, predstavljene v tem poročilu, kažejo, da je **mogoče spodbujati dejavno udejstvovanje tudi takrat, ko je težko doseči večjo politično participacijo in pravice**.

Ta pregled dobrih praks na področju spodbujanja participacije in medkulturnih izmenjav ter podpore širjenja dejavnosti socialnega združevanja v državah Includ-EU nakazuje, da so naslednji ukrepi ključni za odstranitev ovir za smiselno sodelovanje:

- ⇒ **razviti zmogljivosti med državljan tretjih držav in osrednjimi lokalnimi akterji – zlasti med ženskami, mladimi, starejšimi in invalidi – za polno vključitev v vse priložnosti za družbeno, državljansko, politično in ekonomsko participacijo:** prvi korak k večji participaciji in medkulturnim izmenjavam je zagotoviti, da imajo državljan tretjih držav dostop do orodij in prizorišč za participacijo v družbi pod enakimi pogoji kot drugi prebivalci;
- ⇒ **vlagati v ozaveščanje in medkulturno povezovanje:** za omogočanje sodelovanja državljanov tretjih držav na vseh področjih družbenega in političnega življenja je pomembno zagotoviti, da so informacije o migracijah točne, podprte z dokazi in občutljive na medkulturno dinamiko; to bi morale vključevati dejavnosti in ukrepe za boj proti rasizmu, ksenofobiji, predsodkom in stereotipom ter polno izvajanje protidiskriminacijske zakonodaje in zakonodaje o enaki obravnavi;
- ⇒ **izboljšati informacijske in orientacijske storitve na lokalni ravni:** obveščenost o storitvah, povezanih s pravicami, in dostop do njih sta predpogoja za aktivne člane družbe; skupnosti državljanov tretjih držav bi morale biti neposredno vključene v oblikovanje informacijskih storitev in opredeljevanje potreb; informacije o priložnostih, ki so na voljo na lokalni ravni, je treba zagotoviti vsem državljanom tretjih držav s povezovanjem z vsemi relevantnimi lokalnimi deležniki in organizacijami;
- ⇒ **z dogodki, skupnimi dejavnostmi in skupnim preživljanjem prostega časa kot načini za zdravljenje travm, premagovanje stereotipov in ustvarjanje bolj kohezivnih družb spodbujati socialno združevanje:** vzpostavljanje odnosov z drugimi prebivalci pod enakimi pogoji in razbremenitev stresa, povezanega z migracijami, bi morali postati glavni prednostni nalogi politik vključevanja; uživanje

prostega časa izven službe, varstva in drugih obveznosti zlasti v okviru izmenjav z drugimi prebivalci prispeva k odnosom spoštovanja, ki vzajemno bogatijo.

Da bi bila ta priporočila izvedljiva, je nujno **zagovarjati ali vlagati v politične in pravne okvire, ki zagotavljajo trajnost teh pobud**. Protidiskriminacijski ukrepi na primer potrebujejo pravne, politične in institucionalne reforme za odstranitev ovir, ki migrantom preprečujejo dostop do informacij, sredstev in storitev na različnih področjih življenja v skupnosti (nastanitev, zaposlitev, zdravje, internet itd.), in za boj proti vsem oblikam nestrpnosti. Hkrati bi morali izvajalci in oblikovalci politik razviti dejavnosti trajnostnega socialnega združevanja z vključitvijo ustreznih instrumentov spremljanja in vrednotenja, vključevanjem širokega nabora deležnikov ter iskanjem institucionalne podpore na več ravneh upravljanja.

Viri in literatura

- Zagovornik načela enakosti 2019. Annual Report for 2019. www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2020/09/Annul-report-2019_Summary.pdf. Dostop 31. marca 2022.
- Bajt, V. in Pajnik, M. 2010. Current challenges to migrant integration: Xenophobia and racism. The case of Slovenia. ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/current-challenges-migrant-integration-xenophobia-and-racism-case-slovenia_en. Dostop 31. marca 2022.
- Bertelli, D. 2019. How do migrants participate politically within restrictive contexts? Citizenship, belonging and participation Italy. Peace Research Institute Oslo. 2019. reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Bertelli%2C%20Davide%20-%20How%20Do%20Migrants%20Participate%20Politically%20within%20Restrictive%20Contexts%2C%20PRIO%20Policy%20Brief%2015-2019.pdf. Dostop 31. marca 2022.
- De Gruijter, M. in De Winter-Koçak, S. 2018. Toen Gevlucht...Hoe is Het Nu?. Kennisplatform Integratie & Samenleving.
- Departament de Treball, Afers Socials i Famílies 2021. Dades Obertes Catalunya. anlisi.transparenciacatalunya.cat/Demografia/Infants-i-joves-migrats-sols-acollits-a-Catalunya/mxpz-6y5e. Dostop 31. marca 2022.
- Evropska komisija 2022. Ukraine: Commission proposes temporary protection for people fleeing war in Ukraine and guidelines for border checks. ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1469. Dostop 4. marca 2022.
- Evropsko spletno mesto o integraciji 2021. Migrant integration information and good practices. ec.europa.eu/migrant-integration/governance/netherlands. Dostop 31. marca 2022.
- IOM 2019. World Migration Report 2020. www.un.org/sites/un2.un.org/files/wmr_2020.pdf. Dostop 31. marca 2022.
- IOM 2021. The Power of Contact: Designing, Facilitating and Evaluating Social Mixing Activities to Strengthen Migrant Integration and Social Cohesion Between Migrants and Local Communities. publications.iom.int/books/power-contact-designing-facilitating-and-evaluating-social-mixing-activities-strengthen. Dostop 20. aprila 2022.
- Kennisplatform Integratie & Samenleving 2020. Coronavirus en eenzaamheid bij migrantenouderen:tips. www.kis.nl/artikel/coronavirus-en-eezaamheid-bij-migrantenouderen-tips. Dostop 31. marca 2022.
- MIPEX 2020a. Key Findings. Greece. <https://www.mipex.eu/greece>. Dostop 31. marca 2022.
- MIPEX 2020a. Key Findings. Greece. www.mipex.eu/greece. Dostop 31. marca 2022.
- MIPEX 2020b. Key Findings. Italy. www.mipex.eu/italy. Dostop 31. marca 2022.
- MIPEX 2020c. Key Findings. The Netherlands. www.mipex.eu/netherlands. Dostop 31. marca 2022.

- MIPEX 2020d. Key Findings. Romania. www.mipex.eu/romania. Dostop 31. marca 2022.
- MIPEX 2020e Key Findings. Slovenia. www.mipex.eu/slovenia. Dostop 31. marca 2022.
- MIPEX 2020f. Key Findings. Spain. www.mipex.eu/spain. Dostop 31. marca 2022.
- OECD 2018a. Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees. www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264085350-en.pdf?expires=1648647735&id=id&accname=guest&checksum=94B66CB215B15CCB0262E565A13DE14A. Dostop 31. marca 2022.
- Prins, E. 2020. Coronastress bij vluchtelingen; blijf bellen. Zorg + Welzijn. www.zorgwelzijn.nl/coronastress-bij-vluchtelingen-blijf-bellen/. Dostop 31. marca 2022.
- UNESCO 2022. Ukraine: UNESCO's response to children's education needs. <https://news.un.org/en/story/2022/03/1115122>. Dostop 4. marca 2022.

Include-EU

Spodbujanje participacije in izmenjav
z gostiteljskimi skupnostmi

The project is funded by the Asylum,
Migration and Integration Fund of
the European Union

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes

GEMEENTE TILBURG

REGION OF CRETE
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

anci
toscana

www.includeu.eu

Αυτό το έργο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME)
της Ευρωπαϊκής Ένωσης.